

HƯỚNG DẪN CHẤM MÔN NGỮ VĂN
(Hướng dẫn chấm này có 03 trang)

I. HƯỚNG DẪN CHUNG

- Hướng dẫn chấm được xây dựng theo hướng đánh giá năng lực. Giám khảo cần chủ động nắm bắt nội dung trình bày của thí sinh để đánh giá bài làm một cách tổng quát.
- Cần linh hoạt khi vận dụng hướng dẫn chấm. Phát hiện và trân trọng những bài làm thể hiện tính sáng tạo, tư duy độc lập. Nếu học sinh làm bài theo cách riêng (không có trong đáp án) nhưng đáp ứng yêu cầu của đề văn và có sức thuyết phục vẫn được chấp nhận.
- Tổng điểm toàn bài là 20.0 điểm, điểm lẻ tính đến 0.25 điểm.

II. HƯỚNG DẪN CỤ THỂ

Câu 1 (8.0 điểm)

Vấn đề tình tế khó nhận ra nhất là ở chỗ, nếu bạn không dám mạo hiểm gì cả thì cuộc sống của bạn đang ở mức mạo hiểm cao nhất. (Erica Jong)

Viết bài văn bình luận vấn đề được nêu trong ý kiến trên. Là một người trẻ, anh/chị có lựa chọn sống mạo hiểm?

Nội dung yêu cầu	Điểm
I. Yêu cầu về kĩ năng - Nắm vững kĩ năng làm bài văn nghị luận xã hội. Bài văn có đủ <i>mở bài, thân bài, kết bài</i>. - Bài làm có hệ thống luận điểm chuẩn xác, được tổ chức hợp lí, rõ ràng; lí lẽ, dẫn chứng tiêu biểu, có sức thuyết phục; lập luận chặt chẽ, sáng tạo, giải quyết tốt các yêu cầu của đề văn. - Vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận, hành văn mạch lạc, sắc sảo, giàu tính biểu đạt, biểu cảm; không mắc lỗi chính tả, ngữ pháp.	1.0
II. Yêu cầu về kiến thức - Thí sinh có thể hiểu và trình bày vấn đề nghị luận khác nhau nhưng phải bám sát vấn đề được nêu trong đề bài; phù hợp với các chuẩn mực văn hoá, đạo đức, pháp luật. - Dưới đây là một cách tiếp cận:	
1. Giải thích - <i>mạo hiểm</i>: (đt) dám làm những việc nguy hiểm hoặc đưa mình vào thử thách khắc nghiệt hoặc có thể gây tác hại/nguy hiểm. (tt) phiêu lưu, nguy hiểm, bất an. - Ý kiến: Nếu ngại dấn thân để đương đầu với thử thách, cuộc sống sẽ khó thích ứng, tiềm ẩn rủi ro. Đây là vấn đề không dễ nhận ra. Ý kiến cảnh báo nguy cơ tiềm tàng của cuộc sống nếu không dám mạo hiểm. => Vấn đề nghị luận: <i>Sự cần thiết phải mạo hiểm trong cuộc sống.</i>	1.0
2. Bàn luận - Cuộc sống vận động, phát triển theo quy luật đào thải ngày một nhanh mạnh, khó lường, chứa đựng nhiều thách thức. Dấn thân, trải nghiệm qua những hiểm nguy vừa để thích ứng với cuộc sống, vừa là nhu cầu tự thân của mỗi người. - Tâm lí bằng lòng, an phận, sợ thử thách, ngại rủi ro, không dám mạo hiểm,... dẫn con người đến chỗ bị động, nguy cơ cao khi đối mặt với những thử thách. Đây là chỗ “<i>mạo hiểm</i>” tiềm ẩn rất khó nhận ra. - <i>Mạo hiểm</i> là một cách để vượt thoát khỏi <i>lối mòn, vùng an toàn</i>, là cơ hội để trải nghiệm cái mới, khám phá bí ẩn cuộc sống để giàu thêm hiểu biết; là cách để chuẩn bị điều kiện, hành trang nhằm tạo bước đột phá, cơ hội vươn đến thành công, ... * Thí sinh cần lựa chọn dẫn chứng phù hợp, tiêu biểu, đa dạng để phân tích, chứng minh.	2.5

Nội dung yêu cầu	Điểm
- Khẳng định mặt tích cực của vấn đề <i>mạo hiểm</i>, song cần thấy rằng, <i>mạo hiểm</i> là trải nghiệm nhiều khó khăn, nguy hiểm. Khi <i>mạo hiểm</i>, cần cân nhắc đến các yếu tố chủ quan, hoàn cảnh khách quan, dự phòng các tình huống rủi ro, ... để có tâm thế chủ động. Không nên nóng vội <i>mạo hiểm</i> khi không đảm bảo các điều kiện cần thiết. - Cần tránh lối sống thụ động, sợ hãi, cam chịu,..., hoặc sự mạo hiểm nóng vội, hoặc liều lĩnh bất chấp, mù quáng, ... dẫn đến thất bại, gây nguy hiểm cho cuộc sống. - Tôn trọng sự khác biệt, đa dạng trong lối sống.	2.0
3. Bài học - Nhận thức đúng đắn về sự cần thiết, giá trị và điều kiện cần có để sống mạo hiểm. - Lựa chọn và thực hành sống mạo hiểm phù hợp.	0.5
4. Là một người trẻ, anh/chị có lựa chọn sống mạo hiểm? <i>Từ việc bình luận vấn đề nêu trên, thí sinh trả lời câu hỏi và giải thích lí do lựa chọn có sức thuyết phục. Phần trả lời cần đảm bảo các ý sau đây:</i> - Nêu quan điểm lựa chọn. - Giải thích lí do (xác định điểm mạnh, điểm yếu của tuổi trẻ; phân tích bối cảnh cuộc sống, ...).	1.0

Câu 2 (12.0 điểm)

Bàn về hoạt động sáng tác của người viết văn trẻ hiện nay, trong một cuộc phỏng vấn, nhà phê bình văn học Đỗ Hải Ninh cho rằng:

Không phải lúc nào “nổi loạn” cũng gắn với “phá bình”, nhiều khi “nổi loạn” chính là phẩm chất của kẻ sáng tạo.

(Dẫn theo Hoàng Đăng Khoa, *Song hành và đối thoại*, Nhà xuất bản Tổng hợp, Tp. Hồ Chí Minh, 2017, trang 179)

Từ nhận định trên, anh/chị hãy viết bài văn bình luận và làm sáng tỏ vấn đề: *Phẩm chất “nổi loạn” của nhà văn với đời sống văn học.*

Nội dung yêu cầu	Điểm
I. Yêu cầu về kĩ năng - Thí sinh biết cách làm bài văn bình luận và chứng minh một vấn đề lý luận văn học. Bài văn có đủ <i>mở bài, thân bài, kết bài</i>. - Bài viết có hệ thống luận điểm chuẩn xác, được tổ chức hợp lí, rõ ràng; lí lẽ hợp lí, có sức thuyết phục; lập luận chặt chẽ, sáng tạo; phần chứng minh đúng trọng tâm, dẫn chứng tiêu biểu, đảm bảo sự đa dạng. Bài văn giải quyết tốt yêu cầu của đề bài, thể hiện kiến thức phong phú, sức viết dồi dào. - Vận dụng linh hoạt các thao tác lập luận; văn viết mạch lạc, giàu hình ảnh, biểu cảm; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu.	1.0
II. Yêu cầu về kiến thức - Thí sinh có thể hiểu và trình bày vấn đề nghị luận khác nhau, nhưng phải bám sát vấn đề được nêu ra trong đề bài; phù hợp với các chuẩn mực đạo đức, pháp luật. - Dưới đây là một số định hướng:	
1. Giải thích - “<i>nổi loạn</i>”: ở đây được hiểu là sự phá cách, lệch chuẩn, cách tân. - “<i>phá bình</i>”: ở đây được hiểu là hành động, thái độ sai lệch trong sáng tác, gây ảnh hưởng xấu đến bản chất thẩm mỹ, đời sống văn học. - “<i>Nổi loạn</i>” nhiều khi chính là <i>phẩm chất của kẻ sáng tạo</i>: Khẳng định cá tính sáng tạo, khát vọng cách tân là phẩm chất cần có của nhà văn. => Vấn đề nghị luận: Phẩm chất “<i>nổi loạn</i>” của nhà văn với đời sống văn học.	1.0

2. Bàn luận - Cơ sở lí luận: + Sáng tạo vừa là yêu cầu của sáng tác nghệ thuật, vừa là khát vọng của người nghệ sĩ. + Thông qua tác phẩm, hoạt động sáng tạo của nhà văn tác động lên đời sống văn học; đáp ứng nhu cầu thẩm mỹ đa dạng của bạn đọc và sứ mệnh của văn học: vừa phản ánh, vừa định hướng, dự báo sự phát triển của xã hội. => “<i>nổi loạn</i>” là phẩm chất sáng tạo đặc biệt cần có của nhà văn. - Biểu hiện của phẩm chất “<i>nổi loạn</i>” trong sáng tạo: + Cách nhìn, sự khám phá, lí giải khác biệt, mới mẻ về đời sống; dám dấn thân khai phá những vùng ẩn khuất của hiện thực; vượt qua rào cản, giới hạn để phản ánh những vấn đề bức thiết trong cuộc sống. + Sự phá cách những khuôn khổ, thoát khỏi những lối mòn trong tư duy nghệ thuật, sáng tạo những hình thức nghệ thuật mới, đem lại những khoái cảm thẩm mỹ mới, có giá trị mở đường cho văn học phát triển. - Phẩm chất “<i>nổi loạn</i>” của nhà văn với đời sống văn học: + Nhà văn có cơ hội thể nghiệm cách nhìn, sự khám phá mới về hiện thực và phát triển năng lực trong sáng tạo nghệ thuật. + Tạo sinh khí cho đời sống văn học: thu hút sự quan tâm, kích thích đối thoại, suy tư về văn học trong sáng tác, tiếp nhận. + Đem lại sự mới mẻ, có tác dụng mở đường, tạo đà cho sự phát triển của nền văn học. - Tôn trọng nhà văn có tác phẩm tuy không có sự phá cách, đổi mới nhưng đáp ứng được nhu cầu người đọc, hướng đến những giá trị tinh thần cao quý. - Sự “<i>nổi loạn</i>” là phẩm chất thuộc về những nhà văn tài năng, bản lĩnh, giàu khát vọng sáng tạo. - Sự “<i>nổi loạn</i>” không phải lúc nào cũng được chấp nhận, đề cao. Chỉ có sự “<i>nổi loạn</i>” phù hợp với nhu cầu của cuộc sống xã hội/thời đại thì mới có giá trị, ý nghĩa. Nếu sự “<i>nổi loạn</i>” đi trước thời đại thì nhiều khi giá trị, ý nghĩa của nó cần đến sự sàng lọc của thời gian. + “<i>nổi loạn</i>” không phải/không nên là sự “<i>phá bĩnh</i>”. “<i>Nổi loạn</i>” với tư cách là một phẩm chất sáng tạo của nhà văn, cần được phát huy; “<i>phá bĩnh</i>” là hành vi tiêu cực, gây hại đến đời sống văn học, cần được lên án. - ...	5.0
3.Chứng minh: <i>Thí sinh chọn được một số tác giả, tác phẩm tiêu biểu để phân tích, so sánh, làm sáng tỏ. Cần đạt các yêu cầu sau:</i> Tác giả/tác phẩm có tính đột phá, mới mẻ trong cái nhìn, khám phá, lí giải về đời sống; hình thức nghệ thuật có sự phá cách, độc đáo, giàu tính thẩm mỹ. Tác phẩm có giá trị tư tưởng nghệ thuật cao, được công chúng quan tâm, đón nhận.	4.0
4. Đánh giá - Vấn đề nghị luận chỉ rõ vai trò, ảnh hưởng của phẩm chất, khát vọng sáng tạo của nhà văn đối với đời sống văn học. - Để nhà văn phát huy phẩm chất “<i>nổi loạn</i>”, cần đến một môi trường, đời sống văn học thuận lợi, sự định hướng đúng của các nhà phê bình. - Vấn đề đặt ra có ý nghĩa cổ vũ những nhà văn tài năng, giàu khát vọng trên hành trình sáng tạo; định hướng người đọc trong việc tiếp nhận, thẩm định giá trị tác phẩm và tầm vóc nhà văn.	1.0